

DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0114>

УДК 336.71.009

JEL Classification: G01, G20, G21

Батрак Ольга Володимирівна

к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0003-1386-4169

e-mail: olgabatrak84@ukr.net

Вінник Андрій Олександрович

студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Київ, Україна

e-mail: vinya0063@gmail.com

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ АНТИКРИЗОВОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ: ВИЗНАЧЕННЯ СПЕЦИФІКИ УПРАВЛІННЯ

Анотація. Забезпечення антикризової фінансової стійкості у сучасних умовах операційного середовища стає складним та багатогранним завданням, що вимагає від менеджменту банків чіткої формалізації об'єктів управління, ідентифікації факторів та каналів впливу на них та впровадження відповідних стратегій для забезпечення стійкості та адаптивності. Метою дослідження є порівняльний аналіз концепцій антикризової та фінансової стійкості банків з метою визначення їх специфічних характеристик, що впливатимуть на формування механізмів їх забезпечення та вибір практичного інструментарію управління. У статті виокремлено ключові аспекти концепту фінансової стійкості, включаючи здатність банку генерувати прибуток, управляти ризиками та забезпечувати достатність капіталу та ліквідності, та визначено важливість взаємодії зі стейкхолдерами та відносин з клієнтами, акціонерами та працівниками. Антикризова фінансова стійкість банку як специфічний концепт уявляє собою комплексну структуру, що забезпечує його здатність безперебійно функціонувати у періоди турбулентності та зберігати фінансову та операційну цілісність та репутацію. Відповідно, в управлінні фокус зміщується від підтримки стійкості за нормальних умов до впровадження заходів, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків криз та забезпечення безперервності діяльності. Встановлено, що крім мети та фокусу, вплив на специфіку управління здійснюють такі детермінанти, як часовий горизонт, об'єкти, сфери та інструментарій. Забезпечення фінансової стійкості банку передбачає застосування комплексної системи на основі інтеграції ефективного стратегічного та фінансового менеджменту, стратегій зменшення ризиків та підходів, орієнтованих на стейкхолдерів. Антикризова фінансова стійкість банку забезпечується реалізацією проактивних заходів та стратегій, які реалізує банк для підготовки до потенційних криз та реагування на них, спрямовані на мінімізацію негативних наслідків для його фінансового стану, діяльності та репутації, та потребує специфічного інструментарію, ключовим з яких є стрес-тестування та планування на випадок непередбачених ситуацій.

Ключові слова: банк; криза; фінансова стійкість банку; антикризова фінансова стійкість банку.

ВСТУП

Фінансова стійкість окремих банків є критичною умовою забезпечення стійкості банківської системи в цілому, особливо у поточних умовах, що характеризується високим рівнем нестабільності, непередбачуваності та невизначеності в геополітичному, економічному та соціальному ландшафті. Стійка банківська система сприяє вільному доступу споживачів до фінансових послуг, стимулює підприємництво та підтримує економічне зростання. Крім того, банки, що включають соціальну відповідальність у свої стратегії, роблять внесок у сталий розвиток, вирішуючи екологічні, соціальні та управлінські проблеми (ESG).

У поточних умовах повномасштабна війна має негативний вплив на фінансову стійкість всіх банків України, особливо на тих з них, які мають підвищений рівень кредитних ризиків та значні концентрації у джерелах фінансування. Відповідно, концепція антикризової фінансової стійкості набуває першочергового значення, визначаючи здатність банку протистояти шокам, кризам або будь-яким непередбаченим збуренням в операційному середовищі та пом'якшувати їх.

Постановка проблеми. Важливість виокремлення антикризової фінансової стійкості як окремого об'єкта дослідження полягає у необхідності визначення її специфічних характеристик, оскільки саме це формуватиме основу для розробки механізмів та інструментів управління, спрямованих на мінімізацію негативного впливу шоків та криз на діяльність, фінансовий стан та репутацію банків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінансова стійкість є важливою сферою досліджень в економіці та фінансах, враховуючи значну роль, яку банки відіграють у функціонуванні економіки та стимулювання економічного зростання. Дослідження цієї тематики є багатограними та охоплюють різні виміри на мікро- та макрорівнях банківської системи, включаючи:

- систематизацію ендегенних детермінант фінансової стійкості, в тому числі визначення оптимальної структури капіталу банків та формалізацію взаємозв'язків між рівнями капіталізації, схильністю до ризику та фінансовою стійкістю;
- ідентифікацію екзогенних детермінант фінансової стійкості банків, зокрема каналів передачі, через які екзогенні макрозмінні (такі як геополітична та економічна невизначеність, динаміка ВВП, коливання процентних ставок, динаміка інфляції, волатильність валютних курсів тощо) впливають на фінансову стійкість банків;
- методологію, практичні механізми та інструментарії аналізу, регулювання та контролю фінансової стійкості банків;
- роль систем управління ризиками та ефективності методів управління ними у забезпеченні фінансової стійкості банків;
- оцінювання впливу регуляторних реформ (насамперед Базель III) та ефективності інструментів банківського регулювання та нагляду (вимоги до достатності капіталу та ліквідності, наглядові стрес-тести) у підвищенні фінансової стійкості банків до шоків та криз.

Зазначена проблематика знайшла своє відображення у працях таких закордонних та вітчизняних вчених, як Авгулеас Х. [1], Адусей М. [2], Ачарья В. В. і Райан С. Г. [3], Басарір Ч. [4], Бек Т. [5], Валла Н., Саес-Ескорбіак Б. та Тіссет М. [6], Гудхарт К. А. [7], Гудхарт К. А. та Цомокос Д. [8], Кім Х., Баттен Дж. А. та Рю Д. [9], Крокетт А. [10], Шинасі Г. [11], В. Біляєва [12], Бриштїна В. В. та Ключко Л. А. [13], Вахович І. та ін. [14], Гайдукович Д. [15], Драган О. та інші [16], Шевцова О. Й. та Горбунова Ю. Р. [17], Яременко О. Р., Беренич А. В. [18] та ін.

Попри значні результати, отримані зазначеними вище та іншими вченими, на сьогодні відзначається недостатність наукових розробок щодо забезпечення антикризової фінансової стійкості банків, зокрема фрагментарним є дослідження сутності цього поняття. Водночас механізми, що забезпечують антикризову фінансову стійкість банку, потребують постійного удосконалення, особливо в умовах повномасштабної агресії росії проти України, та вимагають чіткої формалізації об'єктів управлінських впливів. Зважаючи на це, **метою статті** є уточнення концепту

«антикризова фінансова стійкість банку» порівняно з концептом «фінансова стійкість банку» в контексті формування механізмів їх забезпечення та управління.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для визначення сутності поняття «антикризова фінансова стійкість банку» та формування на цій основі об'єктного поля механізму її забезпечення вважаємо за доцільне розглянути концепт поняття «фінансова стійкість банку» на основі підходів науковців, представлених у таблиці 1.

Таблиця 1

Систематизація понять «фінансова стійкість банку»

Джерело	Визначення	
А. Олійник, Г. Сушук [19]	Спроможність	«як системи трансформування ресурсів та ризиків повноцінно (з максимальною ефективністю та мінімальним ризиком) виконувати свої функції, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища»
А. Смиківська, В. Грушко [20]		«ефективно виконувати свої функції та забезпечувати цілеспрямований розвиток шляхом трансформації ресурсів та мінімізації ризиків витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища»
А. Максимова [21]		«трансформування ресурсів банку (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив ендогенних та екзогенних факторів»
В. Кочетков [22]		
Є. Склеповий [23]		
М. Зверяков, О. Зверяков [24]	Здатність	«протистояти дії негативних зовнішніх та внутрішніх чинників, з метою мінімізації ризиків для збереження максимальної ефективності банківської діяльності в умовах циклічності, позитивного та негативного впливу фінансової глобалізації, розширення взаємозв'язків між банками й іншими фінансовими посередниками, розвитку банківських технологій і продуктів»
О. Карпова, І. Моргун [25]	Кількісна характеристика	«відповідність діяльності банку нормативним узагальнюючим показникам, які синтезують характеристики економічних складових стійкості: структура і обсяг власних коштів, ліквідність, рівень доходів і прибутку, достатність капіталу, мультиплікативна ефективність власного капіталу, норма прибутку на власний капітал, створення доданої вартості»
Л. Ключко [26]		«статична: дотримання параметрів діяльності банку (капітал, ліквідність, прибутковість, рівень проблемних активів тощо) в допустимих межах; динамічна: врівноважене і збалансоване зростання позитивних та зниження негативних параметрів діяльності банку в межах допустимого ризику відповідно до визначеної системи узгоджених стратегічних і поточних цілей його функціонування у процесі прогресивного розвитку»
В. Парій, К. Гонтар [27]	Інтегрований підхід	«1) якісна, динамічна інтегральна характеристика спроможності банку як економічної системи трансформації ресурсів та ризиків ефективно виконувати свої функції та забезпечувати цілеспрямований розвиток, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища; 2) стан, який характеризується збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю»

Узагальнивши наведені підходи, вважаємо, що концепт фінансової стійкості визначає фінансовий стан банку в довгостроковій перспективі та детермінується його здатністю виконувати функції найбільш ефективним способом, враховуючи інтереси ключових зацікавлених сторін (клієнтів, акціонерів, співробітників) за нормальних умов операційного середовища.

Концепція фінансової стійкості охоплює здатність банку генерувати прийнятний рівень прибутку за умови дотримання протоколів управління ризиками. Ефективність

банку в ідентифікації, оцінці та оптимізації/мінімізації банківських ризиків — кредитних, ринкових, ризиків ліквідності чи операційних — є фундаментом у забезпеченні сталої фінансової стійкості. Дотримуючись всіх принципів управління ризиками, банк забезпечить внутрішню фінансову цілісність та стійкість до загроз. Невіддільною частиною дискурсу фінансової стійкості банку є поняття підтримки адекватного рівня достатності капіталу та резервів ліквідності. Капітал слугує буфером від непередбачених втрат, зміцнюючи платоспроможність банку та захищаючи його від банкрутства. Водночас ліквідність, яка означає здатність банку виконувати короткострокові зобов'язання, є необхідною для підтримки безперервної роботи та формування довіри клієнтів та контрагентів.

Слід наголосити на тому, що концепція фінансової стійкості виходить за рамки суто фінансових показників, охоплюючи цілісність, довгострокову перспективу сталого розвитку банку та механізмів підтримки зацікавлених сторін в умовах невизначеного операційного середовища. Для цього необхідно підтримувати міцні відносини з клієнтами, акціонерами та працівниками шляхом надання послідовних ціннісних пропозицій, заохочення прозорості та дотримання етичної ділової практики.

Підсумовуючи, фінансова стійкість банку передбачає застосування комплексної системи на основі інтеграції ефективного стратегічного та фінансового менеджменту, стратегій зменшення ризиків та підходів, орієнтованих на стейкхолдерів.

Антикризова фінансова стійкість банку є об'єктом управління, для якого важливо визначити специфічні впливи для ідентифікованих внутрішніх вразливостей та розробити адаптивні стратегії реагування на зовнішні загрози. Виокремлення цієї категорії як окремого об'єкта сприяє підвищенню ефективності управління фінансовою стійкістю банку.

Базуючись на визначеннях поняття «антикризова фінансова стійкість банку», наведених у таблиці 2, можна зробити висновок, що цей спеціалізований аспект фінансової стійкості зосереджується на здатності банку протистояти шокам, кризам та вимагає збереження ефективності та мінімізації ризиків, попри негативний вплив внутрішніх та зовнішніх факторів.

Таблиця 2

Систематизація понять «антикризова фінансова стійкість банку»

Джерело	Визначення
М. Зверяков, О. Зверяков [24]	Комплексна динамічна характеристика, яка визначає спроможність банків максимально ефективно та з мінімальним ризиком трансформувати, розподіляти та використовувати свої ресурси (персонал, фінансові ресурси, обладнання та інформаційні технології) з метою виконання власних зобов'язань, збереження ефективності діяльності банків в умовах циклічного розвитку економіки, допустимого ризику та нівелювання наслідків кризи.
В. Бриштїна, Л. Ключко [29]	Поточна (короткострокова статична): здатність відновлювати і утримувати фінансову рівновагу після її порушення під деструктивним впливом фінансово-економічної кризи.
	Стратегічна (довгострокова, динамічна): спроможність банку динамічно розвиватись і, в подальшому, уникати впливу циклічних кризових ситуацій.
	Загальна: здатність ефективно функціонувати і розвиватись в нестабільних кризових умовах, повертаючись до докризового стану, або переходити до вищого рівня рівновагового стану.

Враховуючи цю специфіку, механізм забезпечення має передбачати проактивні заходи та стратегії, які реалізує банк для підготовки до потенційних криз та реагування на них, спрямовані на мінімізацію негативних наслідків для його фінансового стану, діяльності та репутації, та потребує специфічного інструментарію, ключовим з яких є стрес-тестування та планування на випадок непередбачених ситуацій.

Передбачаючи екстремальні події, банки розробляють та впроваджують низку ініціатив, спрямованих на посилення їх антикризової фінансової стійкості та пом'якшення негативного впливу потенційних криз. Ці ініціативи охоплюють широкий спектр управлінських заходів, включаючи, але не обмежуючись, збільшенням резервів капіталу, нарощенням буферів ліквідності, диверсифікацією портфелів активів та покращення системи управління ризиками. Впроваджуючи превентивні заходи, банки намагаються підвищити здатність стійко та ефективно функціонувати в умовах турбулентності.

Ключовим компонентом механізму забезпечення антикризової фінансової стійкості банку є наявність механізмів стрес-тестування. За допомогою аналізу стрес-сценаріїв та симуляцій банки намагаються оцінити чутливість до різних сценаріїв загроз, виявити потенційні слабкі або вразливі місця у своїй фінансовій та операційній архітектурі, що дозволяє їм активно зміцнювати свій захист та підвищувати стійкість до несприятливих умов операційного середовища.

Крім цього, механізм забезпечення антикризової фінансової стійкості передбачає розробку та реалізацію політик та планів забезпечення безперервної діяльності, планів фінансування в кризових ситуаціях, заснованих на багатогранному підході, що включає пом'якшення ризиків, реагування на кризу, заходи з забезпечення безперервності бізнесу та комунікацій із зацікавленими сторонами.

Ці плани охоплюють низку заходів, включаючи, але не обмежуючись цим, стратегії управління ліквідністю, ініціативи збереження капіталу, протоколи спілкування зі стейкхолдерами та механізми залучення зацікавлених сторін.

Узагальнивши зазначене вище, порівняльна характеристика антикризової та фінансової стійкості банків у контексті впливу на специфіку управління представлена в таблиці 3.

Таблиця 3

**Порівняльна характеристика антикризової та фінансової стійкості банків:
вплив на специфіку управління**

Аспект	Фінансова стійкість	Антикризова фінансова стійкість
Мета	Забезпечення сталого функціонування банку та довіри зацікавлених сторін за нормальних економічних умов	Мінімізація негативного впливу кризових явищ на діяльність, фінансовий стан та репутацію банку
Фокус	Стійкість фінансового стану банку за нормальних економічних умов	Пом'якшення впливу кризових явищ та мінімізація їх наслідків
Часовий горизонт	Довгострокова перспектива та сталість	Горизонт, детермінований періодом кризових явищ
Об'єкти	Бізнес-модель банку. Прибутковість. Банківські ризики. Ліквідність. Достатність капіталу.	Потенційні слабкі або вразливі місця в фінансовій та операційній архітектурі банку, що призводять до накопичення кризового потенціалу
Сфери управління	Стратегічний менеджмент. Фінансовий та ризик-менеджмент. Управління комунікаціями. Управління відносинами зі стейкхолдерами.	Антикризовий менеджмент банку, включаючи діагностування, превенцію та реакцію на кризові явища.
Інструменти	Розробка стратегії та бізнес-моделі. Сценарне планування. Інструментарій ідентифікації, оцінки та регулювання ризиків. Розвиток комунікаційної стратегії. Програми та ініціативи, спрямовані на дотримання ESG-принципів	Стрес-тестування. Планування на випадок непередбачених ситуацій. Індикатори та заходи раннього реагування. Стратегії реагування на кризу. Кризові комунікації

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

За результатами проведеного дослідження визначено доцільність виокремлення концепту антикризової фінансової стійкості як об'єкта в механізмі забезпечення фінансової стійкості банку зі специфічними цілями, фокусом, сферами та інструментарієм виявлення наростання кризового потенціалу, оперативного зниження його рівня та мінімізації негативних наслідків криз.

Антикризова фінансова стійкість уособлює комплексну структуру, яка забезпечує здатність банків функціонувати у періоди турбулентності.

Механізм забезпечення антикризової фінансової стійкості банку базується на проактивних заходах та стратегіях, спрямованих на підготовку до можливих криз та реагування на них для мінімізації негативних наслідків для його, діяльності фінансового стану, та репутації. Цей механізм вимагає специфічного інструментарію, в якому ключовими компонентами є стрес-тестування для виявлення потенційних слабких або вразливих місць у фінансовій та операційній архітектурі банку, що призводять до накопичення кризового потенціалу, та планування на випадок непередбачених ситуацій, що у комплексі спрямовані на захист банку від криз та його життєздатності під час складних умов операційного середовища.

Подальші дослідження у цій сфері мають бути зосереджені на:

- ідентифікації загроз та аналізу ризиків для банків України в умовах війни та вдосконаленні на цій основі механізмів та інструментарію забезпечення їх антикризової фінансової стійкості;
- удосконаленні методів та підходів до стрес-тестування, зокрема технологіях розроблення реалістичних та комплексних стрес-сценаріїв, що враховують наявні та потенційні загрози фінансовому стану банку. Це допоможе банкам краще оцінити свою стійкість до різних типів кризових ситуацій та розробити ефективніші стратегії управління ризиками та плани відновлення;
- розробленні стратегій та планів відновлення діяльності банків в умовах війни. Це може включати розробку катастрофічних сценаріїв, ідентифікацію критичних функцій та процесів, а також встановлення механізмів для швидкого відновлення операцій.

Ці напрями досліджень сформулюють теоретичне підґрунтя для підвищення ефективності механізмів забезпечення антикризової фінансової стійкості банків України у складних та невизначених умовах операційного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Avgouleas, E. (2015). Bank leverage ratios and financial stability: A micro-and macroprudential perspective. *Levy Economics Institute of Bard College Working Paper*, (849). <https://ssrn.com/abstract=2682675> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2682675> (дата звернення: 05.03.2024).
2. Adusei, M. (2015). The impact of bank size and funding risk on bank stability. *Cogent Economics & Finance*, 3(1), 1111489.
3. Acharya, V. V., & Ryan, S. G. (2016). Banks' financial reporting and financial system stability. *Journal of Accounting Research*, 54(2), 277-340.
4. Başarır, Ç., & Toraman, C. (2014). Financial stability analysis in banking sector: a stress test method. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (62), 129-144.
5. Beck, T. (2008). Bank competition and financial stability: friends or foes? *World Bank policy research working paper*, (4656). 32 p. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1152483 (дата звернення: 05.03.2024).
6. Valla, N., Saes-Escorbiac, B., & Tiesset, M. (2006). Bank liquidity and financial stability. *Banque de France Financial Stability Review*, 9(1), 89-104.
7. Goodhart, C. A. (2006). A framework for assessing financial stability?. *Journal of banking & finance*, 30(12), 3415-3422.

8. Goodhart, C. A., & Tsomocos, D. P. (2010). Analysis of financial stability. *Challenges in Central Banking: The Current Institutional Environment and Forces Affecting Monetary Policy*, 121. https://www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2010/09/analysis_financial_stability.pdf (дата звернення: 05.03.2024).
9. Kim, H., Batten, J. A., & Ryu, D. (2020). Financial crisis, bank diversification, and financial stability: OECD countries. *International Review of Economics & Finance*, 65, 94-104.
10. Crockett, A. (1996). The theory and practice of financial stability. *De Economist*, 144(4), 531-568.
11. Schinasi, G. J. (2004). Defining financial stability. *IMF Working Paper*. WP/04/187. 19 p. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2004/wp04187.pdf> (дата звернення: 05.03.2024).
12. Біляєва, В. Ю. (2017). Забезпечення фінансової стійкості банку засобами фінансового інжинірингу [дис.... канд. екон. наук: 08.00.08]. https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Bilyayeva-V.Yu_-Disertaciya-Vchenna-rada-D-64.055.02-2017.pdf (дата звернення: 21.03.2024).
13. Бриштїна, В. В., & Ключко, Л. А. (2017). Управління антикризовою фінансовою стійкістю банків. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*, 1, 37-53.
14. Vakhovych I., et al. (2023). Modelling of the anti-crisis management system in the banking sector of the Ukrainian economy to ensure its financial stability. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 5(52). 52–66. DOI: 10.55643/fcaptr.5.52.2023.4185 (дата звернення: 05.03.2024).
15. Гайдукович, Д. С. (2018). Підходи до оцінювання антикризової фінансової стійкості банків. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2 (25), 4-10. DOI:10.18371/fcaptr.v2i25.135973 (дата звернення: 05.03.2024).
16. Drahan O. & Herasymenko, I. & Verniuk, N. (2021). Anti-crisis management of the bank in the conditions of financial market instability. *Collected Works of Uman National University of Horticulture*, (2), 40-49.
17. Шевцова, О. Й., & Горбунова, Ю. Р. (2022). Управління фінансовою стійкістю банку. *Науковий погляд: економіка та управління*, 4 (80), 104-111.
18. Яременко, О. Р., & Беренич, А. В. (2017). Механізм управління та фактори впливу на фінансову стійкість банку. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 20, 918-924.
19. Олійник, А. В., & Сушук, Г. С. (2010). Управління фінансовою стійкістю банків. *Вісник Хмельницького національного університету*, 5 (4), 159-163.
20. Смиковська, А. С., & Грушко, В. І. (2019). Фінансова стійкість банку, її оцінка та шляхи підвищення. *Матеріали міжнародної конференції «Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку»*: 21-22 листопада 2019 р., м. Київ. К.: Університет «КРОК», 351-355
21. Максимова, А. В. (2014). Оцінка фінансової стійкості банку: методичні підходи до аналізу та проблеми їх застосування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*, 8 (3), 205-208.
22. Кочетков, В. М. (2002). Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: монографія. К.: КНЕУ, 238.
23. Склеповий, Є. В. (2017). Складові стійкості комерційного банку. *Фінанси України*, 5, 138–143.
24. Зверяков, М. І., & Зверяков, А. М. (2015). Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія. *Одеса: ОНЕУ*, 418.
25. Карпова, О. І., & Моргун, І. М. (2011). Концептуальні підходи щодо вдосконалення управління фінансовою стійкістю банку. *Збірник наукових праць Харківського інституту банківської справи університету банківської справи НБУ*, 1 (10), 13-18.
26. Ключко, Л. А. (2013). Фінансова стійкість банків: теорія та методика оцінки: монографія. *Ірпінь: Національний університет державної податкової служби України*, 312.
27. Парій, В. М., & Гонтар, К. В. (2014). Фінансова стійкість комерційного банку: теоретичний аспект. *Проблеми системного підходу в економіці*, 47, 127-131.
28. Глосарій. *Національний банк України*. <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 27.03.2024).
29. Бриштїна, В. В., & Ключко, Л. А. (2017). Управління антикризовою фінансовою стійкістю банків. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*, (1), 37-53.

Olha Batrak

PhD in Economics, Associate Professor
Kyiv National University of Technology and Design
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-1386-4169
e-mail: olgabatrak84@ukr.net

Andrii Vinnik

student
Kyiv National University of Technology and Design
Kyiv, Ukraine
e-mail: vinya0063@gmail.com

COMPARATIVE ANALYSIS OF ANTICRISIS AND FINANCIAL SUSTAINABILITY OF BANKS: DETERMINING MANAGEMENT SPECIFICS

Abstract. Ensuring anticrisis financial sustainability in the modern conditions of the operating environment becomes a complex and multifaceted task. It requires bank management to formalize management objects, identify factors and channels of influence, and implement appropriate strategies to ensure stability and adaptability. The study aims to perform a comparative analysis of banks' anticrisis and financial stability concepts to determine the specific characteristics that will influence the formation of mechanisms for their provision and the choice of practical management tools. The article highlights key aspects of financial sustainability, including the bank's ability to generate profits, manage risks, and ensure capital and liquidity adequacy, and identifies the importance of stakeholder engagement and relationships with customers, shareholders, and employees. Anticrisis financial sustainability of a bank as a specific concept represents a complex structure that ensures its ability to function smoothly in periods of turbulence and preserve financial and operational integrity and reputation. Accordingly, in management, the focus shifts from maintaining sustainability under normal conditions to implementing measures to minimize the negative consequences of crises and ensure business continuity. It was established that, in addition to the goal and focus, management specifics are influenced by such determinants as the time horizon, objects, spheres, and tools. Ensuring the bank's financial sustainability involves applying a complex system based on the integration of effective strategic and financial management, risk reduction strategies and stakeholder-oriented approaches. Anticrisis financial sustainability of the bank is ensured by the implementation of proactive measures and strategies implemented by the bank to prepare for and respond to potential crises, aimed at minimizing the negative consequences for its financial condition, operations and reputation, and requires specific tools, the key to which is stress testing and contingency planning.

Keywords: Bank; Crisis; the Bank's Financial Sustainability; the Bank's Anticrisis Financial Sustainability.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Avgouleas, E. (2015). Bank leverage ratios and financial stability: A micro-and macroprudential perspective. *Levy Economics Institute of Bard College Working Paper*, (849). <https://ssrn.com/abstract=2682675> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2682675> (date of access: 05.03.2024). (in English).
2. Adusei, M. (2015). The impact of bank size and funding risk on bank stability. *Cogent Economics & Finance*, 3(1), 1111489. (in English).
3. Acharya, V. V., & Ryan, S. G. (2016). Banks' financial reporting and financial system stability. *Journal of Accounting Research*, 54(2), 277-340. (in English).
4. Başarır, Ç., & Toraman, C. (2014). Financial stability analysis in banking sector: a stress test method. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (62), 129-144. (in English).
5. Beck, T. (2008). Bank competition and financial stability: friends or foes? *World Bank policy research working paper*, (4656). 32 p. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1152483 (date of access: 05.03.2024). (in English).
6. Valla, N., Saes-Escorbiac, B., & Tiesset, M. (2006). Bank liquidity and financial stability. *Banque de France Financial Stability Review*, 9(1), 89-104. (in English).
7. Goodhart, C. A. (2006). A framework for assessing financial stability?. *Journal of banking & finance*, 30(12), 3415-3422. (in English).
8. Goodhart, C. A., & Tsomocos, D. P. (2010). Analysis of financial stability. *Challenges in Central Banking: The Current Institutional Environment and Forces Affecting Monetary Policy*, 121. https://www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2010/09/analysis_financial_stability.pdf (date of access: 05.03.2024). (in English).

9. Kim, H., Batten, J. A., & Ryu, D. (2020). Financial crisis, bank diversification, and financial stability: OECD countries. *International Review of Economics & Finance*, 65, 94-104. (in English).
10. Crockett, A. (1996). The theory and practice of financial stability. *De Economist*, 144(4), 531-568.
11. Schinasi, G. J. (2004). Defining financial stability. *IMF Working Paper*. WP/04/187. 19 p. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2004/wp04187.pdf> (дата звернення: 05.03.2024). (in English).
12. Bilyayeva, V. YU. (2017). Ensuring the financial stability of the bank by means of financial engineering [diss.... cand. ec. sciences: 08.00.08]. https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Bilyayeva-V.Yu_-Disertaciya-Vchenna-rada-D-64.055.02-2017.pdf (date of access: 21.03.2024). (in Ukrainian).
13. Bryshytina, V. V., & Klyusko, L. A. (2017). Management of anti-crisis financial stability of banks.. *Zbirnyk naukovykh prats' Universytetu derzhavnoyi fiskal'noyi sluzhby Ukrainy*, 1, 37-53. (in Ukrainian).
14. Vakhovych I., et al. (2023). Modelling of the anti-crisis management system in the banking sector of the Ukrainian economy to ensure its financial stability. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 5(52). 52–66. DOI: 10.55643/fcaptop.5.52.2023.4185 (date of access: 05.03.2024). (in English)
15. Haydukovych, D. S. (2018). Approaches to assessing the anti-crisis financial stability of banks. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2 (25), 4-10. DOI:10.18371/fcaptop.v2i25.135973 (date of access: 05.03.2024). (in Ukrainian).
16. Drahan O. & Herasymenko, I. & Verniuk, N. (2021). Anti-crisis management of the bank in the conditions of financial market instability. *Collected Works of Uman National University of Horticulture*, (2), 40-49. (in English)
17. Shevtsova, O. Y., & Horbunova, YU. R. (2022). Management of the bank's financial stability. *Naukovy pohlyad: ekonomika ta upravlinnya*, 4 (80), 104-111. (in Ukrainian).
18. Yaremenko, O. R., & Berenych, A. V. (2017). Management mechanism and factors affecting the financial stability of the bank. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, 20, 918-924. (in Ukrainian).
19. Oliynyk, A. V., & Sushchuk, H. S. (2010). Management of financial stability of banks. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, 5 (4), 159-163. (in Ukrainian).
20. Smykovs'ka, A. S., & Hrushko, V. I. (2019). Financial stability of the bank, its evaluation and ways of improvement. *Materialy mizhnarodnoyi konferentsiyi «Derzhava, rehiony, pidpryyemystvo: informatsiyi, suspil'no-pravovi, sotsial'no-ekonomichni aspekty rozvytku»*: November 21-22, 2019, Kyiv. *KROC University*, 351-355 (in Ukrainian).
21. Maksymova, A. V. (2014). Assessment of the bank's financial stability: methodical approaches to analysis and problems of their application. *Naukovyy visnyk Kherson's'koho derzhavnoho universytetu*, 8 (3), 205-208. (in Ukrainian).
22. Kochetkov, V. M. (2002). Ensuring the financial stability of a modern commercial bank: theoretical and methodological aspects: monograph. K.: *KNEU*, 238. (in Ukrainian).
23. Sklepovyy, YE. V. (2017). Components of stability of a commercial bank. *Finansy Ukrainy*, 5, 138–143. (in Ukrainian).
24. Zvyeryakov, M. I., & Zvyeryakov, A. M. (2015). Anti-crisis management of bank financial stability in conditions of economic imbalances: monograph. *Odesa: ONEU*, 418. (in Ukrainian).
25. Karpova, O. I., & Morhun, I. M. (2011). Conceptual approaches to improving the management of the bank's financial stability. *Zbirnyk naukovykh prats' Kharkivs'koho instytutu bankivs'koyi spravy universytetu bankivs'koyi spravy NBU*, 1 (10), 13-18. (in Ukrainian).
26. Klyusko, L. A. (2013). Financial stability of banks: theory and assessment methodology: monograph. *Irpil: Natsional'nyy universytet derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrainy*, 312. (in Ukrainian).
27. Pariy, V. M., & Hontar, K. V. (2014). Financial stability of a commercial bank: theoretical aspect. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, 47, 127-131. (in Ukrainian).
28. Glossary. National Bank of Ukraine. <https://bank.gov.ua> (date of access: 27.03.2024). (in Ukrainian).
29. Bryshytina, V. V., & Klyusko, L. A. (2017). Management of anti-crisis financial stability of banks. *Zbirnyk naukovykh prats' Universytetu derzhavnoyi fiskal'noyi sluzhby Ukrainy*, (1), 37-53. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 04.04.24

Рецензовано 25.04.24

Опубліковано 02.05.2024 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.